הלכה · משנה תורה · מפרשים · פתח הבית

פתח הבית על משנה תורה הלכות עבודת יום הכיפורים

רבי אברהם טיקטין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פתח הבית על משנה תורה הלכות עבודת יום הכיפורים

רבי אברהם טיקטין

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פתח-הבית-על-משנה-תורה-הלכות-עבודת-יום-הכיפורים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

הלכות עבודת יום הכיפורים 4
פרק א 4
פרק ב 7
פרק ג 11
פרק ד 13
פרק ה 14

הלכות עבודת יום הכיפורים

פרק א

הלכה א

ושניהם משל כהן גדול. עיין מים חיים שכתב אם אירע פסול קודם הקרבת פר בא הפר מזה שמשמש תחתיו וכן מוכח בתוס' וכו' עיין שם. וצ"ע שהרי כתבו תוס' להדיא במגילה (ט ב) ד"ה אין בין כהן המשמש וכו'. שבא מאת כהן הנפסל והוא נקרא משמש וכן איתא בירושלמי וצ"ע לדעתי. גם מה שכתב אם נפסל באמצע מתנות גומר השני ממקום שפסק הראשון עיין שם. דעתי לכתוב בזה אי"ה לקמן. אח"ז ראיתי במים חיים לקמן פ"ה הי"ג כתב בעצמו כן עיין שם:

הלכה ב

עבודת ט"ו בהמות אלו וכו'. עיין כ"מ הביא בשם הריטב"א דמדאורייתא הוי רק בעבודת היום ממש. אבל השאר כשרות בכהן הדיוט רק מצוה בכ"ג וכו'. ועיין מים חיים שהקשה מתוס' יומא (לב: ד"ה הוי עבודה באחר וכו') וכן בחולין (כ"ט ב) שהקשו שם מה פריך הש"ס הוי ליה עבודה באחר וכו' הא שחיטה לאו עבודה היא וכו'. ותירץ מריקה צורך קבלה. או כיון דמירוק אין מעכב בחולין הדר הוי עבודה עיין שם. עכ"פ פשיטא להו דשאר עבודות אף שאינן עבודת היום אפ"ה בעינן כ"ג כדתנן פ' בא לו ופ"ב דהוריות דכל העבודות ביוה"כ הם בכ"ג יעו"ש. והנה לכאורה קשה באמת מה הביא ראיה כלל. הרי שם שפיר כתבו תוס' דשאר עבודות נהי דאינו מעכב מ"מ לכתחלה בעי כ"ג. וא"כ סוף סוף פריך הש"ס שפיר הרי הוי עבודה באחר ולכתחלה עכ"פ בעי כ"ג. רק הקשו הא שחיטה לאו עבודה ואף לכתחלה לא בעי כ"ג. והא דתירצו שם די"ל פסול דרבנן היינו ג"כ לכתחלה. אך יראה דעדיין קשה מה שכתבו שם הא איכא דמכשיר אף שחיטת פרו בזר ואף מאן דפוסל מ"מ היינו דוקא פרי אבל תמיד לא וכו' עיין שם. משמע דלמ"ד אף פרו כשר אף אי לא הוי חילוק בין פרו וכו' הוי ג"כ קשה ותקשה ליה הא אף למ"ד זה נהי דכשר בדיעבד עכ"פ לכתחלה פסול דהא כתיב ביה אהרן. והרי אנן דפסקינן פרו כשר בזר, אפ"ה לכתחלה בעינן כ"ג כמו שפסק הרמב"ם ריש הל' פסולי המוקדשין.

וכמו כן קשה לכאורה על הרשב"א שם בחי' לחולין שכתב דילפינן מפרו של כ"ג כל הקרבנות. ואזיל הש"ס שם למ"ד פרו פסול וכו'. ותימה לי אף למ"ד כשירה מ"מ לכתחלה אסור. ועיין בר"ן בחי' שם שפי' באמת דקושית הש"ס היה על לכתחלה. ותוס' ורשב"א צ"ל סוברים דלשון הש"ס דתנן כל עבודות וכו' משמע שרוצה להביא ראיה דאף בדיעבד פסול וכו'. ולכך הקשו שפיר. ועכ"פ יראה דסברי תוס' דשאר עבודות

ג"כ פסול אף בדיעבד. ואף הר"ן בחי' לחולין הנ"ל יראה מדבריו דסובר דאף בדיעבד פסול שאר עבודות. רק על שחיטה כתב דהוי רק לכתחלה וק"ל. אבל עכ"פ לפ"ז על הריטב"א לא קשה כ"כ דהוא מפרש כפי' הר"ן דקושית הש"ס רק על לכתחלה. וכל שאר עבודות באמת הוי רק לכתחלה. גם י"ל כפי הנראה מלשון הריטב"א יראה דאף בשאר עבודות פסול רק הפסול הוא מדרבנן דכן יראה הלשון מדאורייתא כשירות רק מצוה בכ"ג. משמע דהמצוה הוא דאורייתא ועדיין צ"ע דאפשר כוונתו המצוה גופה היא דרבנן ודוחק. והנה בשחיטה פסק הרמב"ם ריש הל' פסולי המוקדשין דאף פרו של אהרן כשר בדיעבד אם שחטו זר וכו' עיין שם. ולדעת תוס' הנ"ל לחד תירוץ פסול מדרבנן עיין מים חיים הביא זה. ועכ"פ לדעת הרמב"ם נהי דכשר בדיעבד עכ"פ מוכח מדבריו דלכתחלה אף שאר שחיטות צריך כ"ג. והנה לפי מה שכתב המים חיים דבשאר עבודות ג"כ בדיעבד פסול דהכי גמירי. וא"כ רק בשחיטה דלאו עבודה הוי רק לכתחלה א"כ קשה שאר שחיטות מנ"ל דבעי לכתחלה כ"ג. וי"ל כסברת רשב"א דגמרינן מפרו של אהרן גם אפשר בלא"ה מדרבנן וק"ל. ועיין לח"מ שהקשה לדעת הריטב"א הא דתני ביומא (ע"ג א) ובהוריות (דף י"ב) דברים שבין כ"ג לכהן הדיוט וחשיב עבודת יוה"כ אין כשירות אלא בו וכו'. ואמאי לא חשיב ג"כ שאר עבודות שאינן עבודת היום דכ"ג בעי לכתחלה עיין שם. ולכאורה הרי אף להחולקים על הריטב"א אמאי לא חשיב ג"כ שחיטה דלכתחלה בעי כ"ג. ויש ליישב ואין להאריך:

הכל עשוי בכ"ג נשוי וכו'. עי' מים חיים שכתב דהיינו דוקא נשוי אבל קידושין לחוד לא מהני דלא כדעת ירושלמי עיין שם:

מה דקשה על הרמב"ם שפסק כאן כרבנן דלא חיישינן שמא ימות. ובפ"י מהל' תרומות פסק ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתתי אסורה מיד לאכול משום שמא ימות. עי' תשובת חכם צבי סי' ק"ו ושער המלך הל' סוכה. ועי' לח"מ פ"א מהל' נזירות ביאר כ"ז. ובחי' לסוכה הארכתי ואין כאן מקומו. מה שצריך להזכיר עוד הא דכהן אחר משמש אם אירע בראשון פסול אף בזמן שהיה שמן המשחה עכ"פ השני לא היו מושחין אותו כמו שכתב הרמב"ן פרשת אחרי מות. ועי' באר שבע בהוריות (יג) פילפל בזה עיין שם. וכפי הנראה אף אחר יוה"כ דאמרינן השני כל מצות כהונה גדולה עליו ואם מת הראשון ממנין אותו א"צ למשוח אותו ועדיין צ"ע בזה. ועיין פ"ח מהל' כלי המקדש עיין שם:

הלכה ג

ודבר זה קבלה מפי משה רבינו וכו'. עיין מים חיים שהקשה דבש"ס משמע דהוי דאורייתא וכו' יעו"ש. יראה מדבריו שהבין דמה שכתב הרמב"ם דבר זה קבלה היינו

מדרבנן. וצ"ע דיראה דהוי דאורייתא רק לא מפורש בקרא וכעין זה מצינו כמה פעמים. ועיין לקמן פ"ב מהל' פרה ה"ב שם כתב גבי פרה דהוי ג"כ קבלה. והקשה שם המל"מ דיראה בש"ס דגבי פרה הוי רק דרבנן יעו"ש. מבואר להדיא שהבין דקבלה הוי דאורייתא וק"ל. ובחי' ליומא ישבתי קושית המל"מ ואין להאריך פה:

עבר יוה"כ וכו'. הנה הרמב"ם פסק כר' יוסי. ועיין מים חיים שהביא לשון רש"י שכתב בהא דאם עבר ועבד עבודתו כשירה וכו' היינו כנ"ג אבל בד' בגדים פסול דהוי מחוסר בגדים. וכתב דלפ"ז קשה אם כן למה לי הטעם משום מעלין בקודש וכו' תיפו"ל בלא"ה משום מחוסר בגדים וכו'. ולכך פי' תוס' דכ"ג מתמנה בפה ומסתלק בפה וכו' ודעת הרמב"ם יראה כרש"י עיין שם. יראה שסובר דלתוס' כיון דמסתלק בפה. א"כ ממילא כיון דמשום איבה אין רשאי (להשתמש) [לשמש] כנ"ג א"כ ממילא מסתלק. רק אפ"ה אין משמש ככהן הדיוט משום מעלין בקודש וכו'. אבל עכ"פ אין מצות כהונה גדולה עליו לאסור באלמנה. ולכך כתב דע"כ סובר הרמב"ם כרש"י מדכתב וכל מצות כהונה גדולה עליו וכו'. ולדידי צ"ע דיראה ודאי דאף תוס' מודים דגם לר"י מצות כ"ג עליו. רק אילו היה באפשרי לו לשמש [כנ"ה] ודאי היה ראוי לסלקו כדי שיעשה עבודה ככהן הדיוט עכ"פ. אבל כיון דסוף סוף לא (ישתמש)]ישמש] כנ"ה משום מעלין וכו' א"כ מדוע יסלקו אותו ונשאר מצות כ"ג עליו והבן וכ"כ בחי' ליומא שם:

ואם מת זה מתמנה תחתיו וכו'. כבר כתבתי לעיל דמבואר ברמב"ן פרשת אחרי דא"צ למשוח זה שמפרישין. וא"כ יש לספק מה שכתב הרמב"ם "מתמנה תחתיו" אם הכוונה שצריך למשוח אותו עתה בזמן שיש שמן המשחה. או רק פשוט ממנין היינו הקהל ממנין אותו שהם מרוצים בו. גם יראה שא"צ שוב עתה לחנכו. ועיין יומא (דף ה' ע"א) דמוכיח שם דהפרשת שבעה לא מעכב מדקתני מתקינין ולא קתני מפרישין וכו'. והיינו כיון דזה השני א"צ הפרשה על כרחך דלא מעכב. א"כ לפ"ז נימא משיחה בשמן בזמן דאיכא ג"כ לא מעכב. ובש"ס שם משמע רק משיחה שבעה לא מעכב וצ"ע עוד אי"ה:

הלכה ד

ואם חל יום ג' או ז' בשבת דוחין וכו'. לכאורה קשה קצת דשם בש"ס קאי לר' מאיר דסבר כל יום מזין או בפרה קאמר שפיר בשבת דוחין. משא"כ לדידן דביוה"כ אין מזין רק ג' וז'. א"כ אם חל בשבת ג' נימא דיזו ביום ב' מספק שלישי דשמא נטמא יום שלפני פרישתו. ומאי שיכולין לתקן אמאי לא נתקן. וכן אם חל בשבת ז' יזו יום ב' ויום ו' מספק שלישי ושביעי. ואם נאמר דכוונת הרמב"ם באמת כן ניחא. ועי' מים חיים שכתב דמשו"ה לא שייך שיפרישו אותו באופן כדי שלא יחול ג' או ז' בשבת משום דיוה"כ לאו בדידן תלוי

עיין שם וכמבואר בש"ס. ולהנ"ל בלא"ה ניחא משום דעכ"פ תתקיים הזאה בספק. אך לשון הרמב"ם משמע דוחין ממש וצ"ע כעת וק"ל:

הלכה ז

לפני ארון וכו'. ובבית שני במקום ארון. מים חיים עיין שם:

משביעין אותו וכו'. ראיתי בס' צרור החיים שהקשה הרי אין שבועה חלה על דבר מצוה ולפי טעותו מצוה הוא להקטיר מבחוץ (כעת אין ספר הנ"ל תחת ידי לעיין מה שתירץ). ונ"ל דמ"מ הוי שבועת שוא וא"כ ודאי יפרוש וק"ל. אך ראיתי במים חיים כאן שהקשה קושיא זו קצת באופן אחר שהרי הוא אנוס כדי לקיים מצות הקטרה בחוץ לפי טעותו. עיין שם שתירץ דאף לדידהו הוי רשות עיין שם. ובזה אפשר לא שייך תירוץ הנ"ל. אך גם בזה נראה דלא שייך אונס. דלא עדיף לכאורה מעשה דוחה ל"ת. ובעינן בעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה. ומנ"ל לומר דשבועה הואיל ואיתא בשאלה גרע לענין זה וק"ל. וקצת יש לפקפק מכח עשה דרבים לא בעינן בעידנא וכו' כמו שכתב הר"ן סוף ר"ה גבי שופר של ר"ה אין מפקחין עליו את הגל וכו'. ואין להאריך:

שם עיין לח"מ ועוד קשה דרב פפא וכו' עיין שם. וזה יש ליישב קצת כמו שכתב שם הכ"מ פי"ג מהל' מעשה הקרבנות די"ל ברייתא אתי דלא כהלכתא. א"כ ה"נ ר"פ מוקי הך ברייתא דתני ללמדו חפינה בבית אבטינס סברה כהך ברייתא דמנחות לענין קמיצה. אבל הוא לא סבר הכי וק"ל. גם קושיא ראשונה יש ליישב קצת דדוקא ללמוד גוף החפינה שלא יהיה פחות או יותר זו היא עבודה קשה שאפשר ללמוד. אבל איך יקטיר בפנים כדי שלא יכוה ידיו זה אפשר דלא שייך ללמוד וצ"ע:

ואתה שלוחינו ושליח בי"ד וכו'. עיין שיורי כנה"ג הקשה מדוע לא הביא מסקנת הש"ס (דף י"ט ע"ב) שלוחינו היינו משביעין אותך אל דעתינו עיין שם. ועיין תוס' שם ד"ה מי איכא מידי יש ליישב קצת עיין שם. כעת לא מצאתי מבואר אם חילוק מלאכות ליוה"כ. דקיי"ל אין חילוק מלאכות ליו"ט. ביוה"כ מה דינו. ולענין מחמר ותחומין ושביתת בהמתו עיין שאגת אריה:

פרק ב

הלכה ב

וחמש טבילות וכו' בחי' ליומא (דף ל') כתבתי דלכאורה קצת קשה כיון דמבואר דחמש טבילות ועשרה קידושין הילכתא גמירי וכו'. א"כ איך שייך לומר טבילה ראשונה הוי רק דרבנן כמו שכתב הרמב"ם ה"ג. ובסוגיא היה מקום קצת לומר כל הפלפול שם בשאר ימות השנה. אבל יוה"כ הוי דאורייתא מהלכה כנ"ל. אבל הרמב"ם יראה בהדיא כאן

דאף יוה"כ הוי דרבנן. וצ"ל דבאמת גמירי ארבע טבילות. רק ממילא צריך גם תחלה לטבול כדי להוסיף כוונתו ועדיין צ"ע ובסוגיא הארכתי קצת:

עי' לח"מ שהקשה על הרמב"ן מדוע פסק דלא כר' עקיבא. וזכורני דבלימוד הסוגיא יישבתי זה וכעת נשכח ממני ואולי אזכה עוד אי"ה. ועיין מים חיים. ועיין עקידת יצחק פרשת אחרי מות בזה ג"כ. ושם פי' הפסוק ובא אהרן אל אוהל מועד וכו'. היינו שבא מהיכל אל עזרה ושם פשט אפשר בגדי בד הראשונים ואפשר נגנזים שם. ולבש איצטלית משלו לקרות בתורה. ואח"כ יצא גם מן העזרה ולובש בגדי זהב לאילו ואיל העם וכו' ולכף ומחתה היה יכול לעשות בגדי בד משלו כמבואר בש"ס (לה ב) וברש"י שם לחלק בין בגדי בד ראשונים לשניים. ועיין רמב"ם פ"ח מהל' כלי מקדש שם פסק אף עבודת ציבור ממש יכול לנדב יחיד ובלבד שימסרנה לציבור. ועיין מל"מ שם:

הלכה ג

שאינה רק להוסיף כוונתו וכו'. עיין מים חיים שכתב [דמשמע] מגמ' דאפ"ה חציצה פוסל אף בטבילה ראשונה עיין שם:

הלכה ד

היה כ"ג זקן וכו'. עיין לח"מ. וקצת אמרנו ליישב דהרי קיי"ל אסור לטבול בחמין בשבת ויו"ט. ומשמע אף בפושרין אסור. לכך הוצרך לומר אין שבות במקדש דאל"כ אסור משום יוה"כ כשבת ועכ"פ כיו"ט וק"ל. עיין מים חיים שהעלה כיון שהטעם משום אין שבות וכו'. א"כ זה דוקא בשאר טבילות ולא בטבילה ראשונה כיון שהיה בחול. וכן משמע לשון המשנה דתני לה רק בטבילה שניה עיין שם. ולשון הרמב"ם יראה דאף בטבילה ראשונה שפיר דמי וק"ל:

או מערבין מים חמין וכו'. עיין מים חיים שהקשה דבירושלמי לא משמע כן. דפריך שם ויחמו לו חמין ומשני שמא יאמרו כ"ג טובל בשאובין וכו' עיין שם. ואפשר לומר דקושית הירושלמי היה שיחמו לו חמין ממש בערב יוה"כ. ולזה תירץ דמיחזי כשאובין וק"ל. עוד הקשה אי ס"ד דשרי ע"י עירוב חמין. א"כ מדוע נתיר לו ע"י עששיות דהוי שבות משום מצרף. לפי מה שכתבתי לעיל דהשבות הוא משום חמין וכו' ניחא וק"ל. ועיין שיורי כנה"ג כתב באמת יש צידדו דהך שאין שבות קאי רק על עששיות. אבל לערב חמין אף בחוץ שרי. וכתב בשם הרדב"ז שחולק בזה עיין שם:

הלכה ה

והיום בקיתון של זהב וכו'. משום דכל כלי שרת כשר ולאו דוקא כיור כמו דמבואר בזבחים (כב א) ותוס' יומא סוף (מ"ד ב). ועיין מים חיים שהביא דעת רש"י והרע"ב פ"ג דיומא משנה ב' שסוברים דקידוש הראשון היה מן הכיור. ומה שהשיג התוס' יום טוב

תמה המים חיים. דהרי בירושלמי איכא מ"ד שסובר כן לחלק בין קידוש ראשון לשאר קידושים עיין שם. אך כתב דמלשון הרמב"ם כאן משמע דאין חילוק. גם הביא לשון הרדב"ז שכתב דהקיתון היה סמוך לבית הטבילה משום חולשא דכ"ג. ותמה מלשון ירושלמי דמבואר שם שצריך שיהיה במקום כיור עיין שם. וקצת היה נראה דדעת רש"י והרע"ב כרדב"ז. ומשו"ה קידוש ראשון היה בכיור כיון דודאי לא היה באפשר להביא קיתון סמוך לבית הטבילה שהיה בחול וק"ל. גם יש ליישב עפ"ז קושית המים חיים שהקשה על הרדב"ז שכתב הטעם משום חולשא דכ"ג. והרי בש"ס הטעם משום כבודו וכו'. ולהנ"ל י"ל בטבילה ראשונה על כרחך הטעם רק משום כבודו כיון דא"א לקדש סמוך לבית הטבילה משא"כ שאר קידושים ג"כ משום חולשא ואין להאריך:

והיום חותה במחתה של זהב ובה נכנס. עיין מ"ש ריש פ"ד לענין הולכת מחתה מי שהיה מוליך וכו' עיין שם. ועיין עוד במים חיים איזה שינויים בין יוה"כ לשאר ימות השנה עיין שם:

כדי להדר המזבח. עיין מים חיים שכתב דרש"י ורע"ב סוברין דמזו לוקחין אש להקטיר לפני ולפנים. אבל הרמב"ם סובר דמן מערכה גדולה לוקחין להקטיר וזו היה רק להדרו עיין שם:

הלכה ו

אחד ע"י עצמו וכו'. מה שחוזר וכולל עצמו בוידוי שני משום שלא יראה שעושה עצמו זכאי עי' מים חיים. ומה שלא חוזר ואומר בוידוי שלישי בני אהרן וכו' משום דאטו בני אהרן לאו בכלל ישראל נינהו כמבואר בש"ס (ס"ו ע"א). וקצת צריך להבין נימא ג"כ כדי שלא יראו כבר זכאים. אך זה אינו, חדא דזה שייך דוקא על עצמו ולא על שאר כהנים. וגם הלא וידוי שלישי מכפר על שאר עבירות מה שלא כיפרו כלל שני וידויים הראשונים וק"ל:

הלכה ז

ומבליעו בנעימות וכו'. עיין לח"מ. ולכאורה כאן לא שייך פי' רש"י כי שאר הכהנים לא אמרו כלל עמו. בשלמא בקידושין שם דאיירי בשאר ימות השנה בשעת נשיאת כפים שהיו אומרים הכל רק יש שלא ידעו וק"ל. גם מה שהקשה דשם לא קאי רק על שם [בן] י"ב. ולא על שם בן ד' עיין רדב"ז ח"א בלשונות הרמב"ם (סי' לה) שם כתב דשם בן י"ב מ"ב כ"ב ע"ב כולם נקראו שם המפורש. כללא דמילתא כל היוצא משם בן ד' עיין שם. אח"ז ראיתי כי כן כתב המים חיים:

ודע כי עכ"פ נראה דביוה"כ היה אומר רק שם בן ד'. ומה דקשה מדוע היו כורעין דוקא ביוה"כ הלא בכל השנה היו אומרים במקדש השם ככתבו. עיין תוס' יום טוב פ"ו משנה

ב' הביא בשם מוה"ר משה קורדובירו בספרו עבודת יוה"כ שכתב החילוק בנקודות שהיה אומר ביוה"כ ניקוד חולם סגול קמץ סגול עיין שם. וראיתי כן במים חיים כאן הביא ג"כ זה עיין שם. עיין תשובת רדב"ז ח"ב סי' תת"י שהקשה שם על הפייט שסידר והכהנים והעם וכו'. והרי לא נמצא זה בתלמוד וכתב דהוא מירושלמי עיין שם. וצע"ג דהרי מבואר כן במתני' (דף סו א. וזה הקשה לי חכם גדול ירושלמי שהיה פה לגבות מעות א"י ושמו הנאה מ' ישראל חיים סוגרי נ"י ואפשר כוונתו שם על שאר נוסח וצ"ע: **ואומר** להם תטהרו וכו'. עיין מים חיים שהקשה שלא נמצא זו בשום דוכתא עיין שם. ועיין זוהר פרשת אחרי איתא כן. ומכאן קצת ראיה אשר הרמב"ם סוף ימיו היה לו ספר הזוהר עי' שושן סודות:

עוד נזכיר הנה כאן כתב הרמב"ם ואומרים בשכמל"ו. וכ"כ פ"ד מהל' תעניות הט"ו וגבי תענית שם וכמבואר בש"ס תענית (דף טז ע"ב) לענין תענית כשהיו מתפללין בהר הבית עיין שם. ושם יליף מענין שאין עונין אמן במקדש שנאמר קומו ברכו את ד' וכו' על כל ברכה וברכה תן תהלה. ומדכתיב שם ויברכו את שם כבודך וכו' משמע שמברכין בשכמל"ו עיין רש"י שם. וביומא (דף לז ע"א) קאמר אהא דתנן והן עונין אחריו וכו' דכתיב כי שם ד' אקרא הבו גודל וכו'. היינו בשעה שקורא שם ה' הבו גודל וכו'. ומזה יליף לענות אמן בפ' מי שמתו דף כ"א וא"כ קשה. וצ"ל דהש"ס מביא רק הלימוד שצריך לענות עכ"פ על ברכת הש"ץ. רק מה שמשנין במקדש מגבולין זה יליף מקרא דתענית הנ"ל וק"ל. ועי' סוטה (דף מ' ע"ב) שם יליף לענין נשיאת כפים במקדש ג"כ דאין עונין אמן במקדש מהך קרא דתענית ועי' רמב"ם פי' המשנה שם וכן פסק פי"ד מהל' תפלה שהיו עונין בנ"כ ברוך ה' מן העולם ועד העולם עיין שם וצריך ביאור. עי' באר שבע בסוטה שם. עכ"פ מבואר דאף במקום שלא היה מזכיר השם ככתבו אפ"ה היו עונין בשכמל"ו ולא אמן במקדש דהרי בתענית יראה ודאי שלא היה אומר השם ככתבו ואפ"ה היו עונין בשכמל"ו כנ"ל. ועי' דברי דוד פרשת האזינו שם העלה בפשיטות דאף במקדש מקום שלא היה מזכיר השם ככתבו היו עונין אמן. והוכיח זה מהך דברכות הנ"ל דיליף מקרא דכי שם ד' אקרא וכו' וכתב רש"י שם כדיליף ביומא עיין שם. ולדידי יראה כנ"ל דמהך קרא ילפינן רק דעונין וכנ"ל וק"ל:

ודע עוד דתוס' בסוטה שם (דף מ' ע"ב) הנ"ל סוברים דבאמת אף בשאר ימות השנה היו כורעין כששמעו ה' ככתבו. אך התוס' יום טוב כתב שם כשיטתו הנ"ל דדוקא ביוה"כ שהיה שינוי בנקודות עיין שם. ודע עוד דשם בסוטה אמרינן ברכת כהנים במקדש היו עושין אותו ברכה אחת הואיל ואין הפסק בין הפסוקים שאין עונין אמן. והקשו תוס' שם

תימה לי הרי היו עונין בשכמל"ו. ותירצו דזה היו עונין מיד כשהיו שומעין השם עיין שם. והרמב"ם פי"ד מהל' תפלה הנ"ל כתב שהיו אומרים במקדש כל שלשה פסוקים יחד. ואח"כ היו עונין ברוך ה' מן העולם וכו'. [וזהו כפי שיטתו שם שלא היו עונין בנ"כ בשכמל"ו רק ברוך ה' וכו' כנ"ל]. וא"כ יש לספק ביוה"כ שהיו כורעין אם בסוף כל וידוי אף שהיה בתוך וידוי אחת ג' פעמים הזכרת השם. אך יראה שהיו כורעין מיד בשם הראשון. והיו בכריעה עד סוף וכל פעם אומרים בשכמל"ו וצ"ע. עי' מים חיים שכתב מכאן שצריך לומר בכל פעם ששומע הזכרת שם מפי חבירו ברוך הוא וברוך שמו אף בלא ברכה עיין שם:

פרק ג

הלכה א

שני הגרלות. עיין מים חיים שכתב שהיו של חול ולא כלי שרת. גם הביא בשם ירושלמי שכתב דחקוק היה על הגורלות ולא כתוב עיין שם:

הלכה ב

היכן מגריל בצפון וכו'. עיין לח"מ שהקשה על תירוץ הכ"מ דהרי בפ"ה מהל' בית הבחירה פסק רובו של מזבח בדרום. אבל מקצת בצפון הוי קאי. ומכח זה תירץ דמה שכתב כאן לצפון המזבח היינו בחלק צפוני שבו עיין שם. ועיין תוס' יום טוב פ"ג משנה ט' שם הביא לשון הרמב"ם פ"ה מהל' בית הבחירה הנ"ל שכתב שם כל המרובע הזה כשר לשחיטה. א"כ יראה להדיא דאף שסובר קצת מזבח היה בצפון. מ"מ אין כשר נגדו רק נגד החלל שבין מזבח לכותל צפוני. וא"כ על כרחך הך דפ"ה כאן היינו כבין אולם למזבח. וכן תירץ כ"מ עיין שם ועי' גם במרכבת המשנה עיין שם:

הלכה ג

עליה מן הקלפי פסולה בזר וכו'. עיין לח"מ. ועיין מים חיים תמה ג"כ מנ"ל לרבינו זה. ועכ"פ אם היה בכהן הדיוט כשר דיעבד עיין שם. ויראה ג"כ לדעת רמב"ם אם עבר זר עבר רק על לאו הבא מעשה. ולא אמרינן דהוי כמו שאר עבודות דחייב מיתה או מלקות. ועי' שער המלך שנסתפק בפרו של אהרן למ"ד פסולה בזר אם עשה כן מה חיובו. וכן בשאר עבודות של יוה"כ דאסור בכהן הדיוט אם עשאו כהן הדיוט מה דינו. ובחי' על יבמות דף ל"ג בסוגיא דזר ששימש בשבת הארכתי קצת בזה. ועי' גם פ"ט מהל' כלי המקדש עיין שם:

הלכה ד

ולנשחט וכו'. עיין מים חיים שכתב דבאמת הרמב"ם סובר שלא היו קושרין כלל בנשחט. ודחה הך סוגיא מהלכה עיין שם:

הלכה ה

ומכניס דמן וכו' עיין מל"מ שכתב לא ביאר אם צריך שיגע וכו'. לכאורה תימה הא מבואר ביומא (דף נ"ה ע"א ודף נ"ח ע"א ודף ט"ו ע"א) ברש"י כמה פעמים דא"צ לנגוע. ולכאורה זה עיקר הלימוד בש"ס דס"ד שצריך להזות על הפרוכת ממש קמ"ל דלא. הן אמת דברש"י במתני' (דף נ"ג ע"ב) ד"ה ולא היה מכוין וכו' כתב שם שלא היה מזה על חודה של כפורת ממש. ולמטה שבע היינו למטה מחצייה אלא כמצליף וכו'. א"כ יש מקום לומר עיקר הרבותא דס"ד שצריך שיהיה למעלה ממש ושבע למטה היינו למטה מחציה. קמ"ל דאינו. אלא הכל זה תחת זה. רק החילוק בין ראשון לשאר דבראשון גב ידו למטה. ובשאר גב ידו למעלה. ולעולם צריך שיגעו. אך רש"י גופיה פי' שם שהיו נופלין לארץ ולא נוגעין וכו'. א"כ יראה דזה גופיה הוא הטעם. וגם משמע דהוי דומיא [דפר העלם] דבר דג"כ לא היו נוגעין. ודע דאף שאין נוגעין. מ"מ לדעת רש"י בשבע שלמטה היה מנמיך ידו כל פעם קצת. ומשו"ה אמרינן (דף נ"ז) שידע שהיה של יוה"כ הואיל והיו כסדרן. כי סוף סוף ע"פ הרוב נגעו. אך אין חיוב. עיין לח"מ. אבל הערוך פי' שהיה הכל במקום אחד ולא היה מנמיך כלל. ומה שתמה המים חיים מהא דדף ט"ו דקאמר שם שלא היה למעלה ולמטה וכו'. צ"ע דהרי שם פי' רש"י דהעיקר שלא היה צריך להיות ראשונה למעלה מחצייה ושאר למטה מחצייה. ועיין תוס' ישינים. זכורני אשר פילפל בזה וכעת אין תחת ידי לעיין בו:

שכך נאמר וכו'. עיין לח"מ ועיין גם תוס' יום טוב פ"ה משנה ד' כתב ג"כ דעל כרחך ט"ס ברמב"ם עיין שם:

על אמצעו של מזבח וכו'. ועל כרחך מגלה שלא היה שם גחלת ואפר דצריך שיהיה על טהרו ממש. וגם אמצעו לאו דוקא אלא אף מן הצד. וכמבואר לקמן. וביומא (דף טו ע"ב וד' נט ע"א) עיין שם. ועיין מים חיים:

הלכה ז

אלא שעשו כהנים גדולים קבע. במשנה שם חד גירסא סתם כהנים. עי' תוס' יום טוב שם:

ומעולם לא (צריך) [הוצרך] אדם לכך וכו'. עיין מים חיים שכתב דמוכח מרמב"ם שסובר באמת אם היה רוצה היה אוכל. והקשה א"כ איך אמרינן פ' יוה"כ אכילה לא הותר מכללו וכו'. הרי הותר מכללו כה"ג עיין שם. וצ"ע דהרי יראה ודאי שלא הותר לו רק לפיקוח נפש וזה לא שייך הותר וק"ל וצ"ע. ועיין רע"ב כתב שם לא שהיו אומרים לו כדי שבאמת יאכל. שהרי לא היה מעולם צריך לכך. רק כדי שיהיה לו פת בסלו וכו'. א"כ משמע לפ"ז קצת שבאמת לא היה רשאי ובלא"ה צ"ע לשון זה דמאין היו יודעים שלא יצטרך וצ"ע:

ומתוך שאר בשרן וכו'. עיין מים חיים שהקשה הרי בש"ס (דף ס"ח ע"א) מבואר דבשעת הוצאתן צריך שיהיה שלם רק בשעת שריפה בנתחין. וברמב"ם משמע דמיד בשעת הוצאתן לבית השריפה היו מנתחין. וצ"ל שלא היו מפרידם לגמרי עד אח"כ. אבל ברש"י לא משמע כן עיין שם:

הלכה ט

לבנים משלו. עיין מים חיים שכתב שא"צ למוסרן לציבור עיין שם. ועיין פ"ט מהל' כלי מקדש עיין שם:

פרק ד

הלכה א

כחצות לילה מפיסין לתרומת הדשן. עיין מים חיים ותוס' יום טוב פ"ב משנה ב' הביאו דעת תוס' (דף כ' ע"ב) ד"ה משום חולשא וכו' שצידדו דאף תרומת הדשן צריך בכ"ג ביוה"כ עיין שם. ועי' עוד תוס' יום טוב שם כתב מלשון הרמב"ם משמע שלא היה רק פייס לתה"ד ודישון מזבח פנימי עיין שם. ועיין רמב"ן במלחמות שהביא הכ"מ כאן שכתב דהיו שפיר ד' פייסות. א') לתה"ד. ב') לדישון מזבח פנימי ומנורה. ג') למחתה. ודלא כרמב"ם לעיל פ"ב ה"ה שכתב ובה היה נכנס דמשמע אף הולכת מחתה לקטורת מזבח הפנימי היה בכ"ג. אלא דזה היה בשאר כהנים ע"י פייס. ונהי דקטורת של לפני ולפנים היה צריך אף הולכת מחתה ע"י כ"ג אבל זה לא. ד') איברים של חול שמקטירין כל הלילה. לר' מאיר דאמר חלבי חול קרבין. ואף למ"ד אין קריבין מ"מ משכחת שפיר ביוה"כ שחל להיות אחר שבת דחלבי שבת לכו"ע ודאי קריבין וכו'. והתוס' יום טוב הקשה ע"ז דהרי א"כ סוף סוף לא היו ארבע פייסות רק בחל אחר שבת. וכתב הוא פייס ד' היה להוליך איברים מן כבש למזבח להושיטן לכ"ג. ובחי' ליומא כתבתי כי קשה קצת אמאי לא אמרינן פייס ד' היה בין ערבים למחתה כמ"ש למחתה של שחרית אף שבכל יום לא היה פייס היה ביוה"כ. כמו כן י"ל לענין בין ערבים. ובפרט יוה"כ שחל בשבת. דהרי יראה דבשבת היה לעולם פייס לקטורת של בין ערביים בעצמו דלא שייך לומר מי שזכה בשחרית וכו' שהרי בשחרית היה משמר אחר. וא"כ על כרחך היו מפייסין בין הערביים. וראיתי במים חיים כאן שכתב ג"כ דהיה ביוה"כ פייס למחתה בין ערביים. ואפ"ה לא רצה לחושבו תוך ד' פייסות. ועל כרחך משום דמשמע ד"פ בשחרית וק"ל:

ומניח אחר לגמור השחיטה. בחי' לקצת הל' יוה"כ הבאתי מה שהקשה הפרי מגדים איך רשאי לחלל שבת או יוה"כ בחנם כיון שאין חיוב רק מצוה כמבואר ביומא (דף לג

ע"א) ואפשר כיון דהוי כמת לא מיקרי תו חובל ולא נוטל נשמה ושם הארכנו קצת. ועי' במנחות ריש פ' ר' ישמעאל כעין זה. ושם בחי' הארכנו ג"כ קצת:
ואח"כ שוחט את הפר וכו'. עיין מים חיים הביא כאן לשון תוס' יום טוב פ"ד מ"ג שכתב דכאן ג"כ אחר ממרק על ידו עיין שם. ויראה דה"ה בכל הקרבנות. ולא עיינתי כעת:
דקה מן הדקה וכו'. עיין כ"מ שכתב דהוא מברייתא דפיטום קטורת וכו'. ועיין מים חיים שתמה דהרי זה משנה שלימה יומא (דף מ"ג ע"ב) עיין שם:
כבר ביארנו וכו'. עיין כ"מ ועיין מים חיים צידד דהוי דאורייתא גם כאן רק תורה התירה עיין שם. ועיין תוס' יום טוב (פ"ה משנה א') ג"כ בזה עיין שם:
וזו היא עבודה קשה. עי' מים חיים כאן הקשה מה שהקשה הלח"מ פ"א ה"ז עיין שם ומ"ש שם:

הלכה ב

עיין בזה מרכבת המשנה ומים חיים ותוס' יום טוב. וכבר הארכתי בזה בחי' לעניני חנוכה השייך לכאן. ועתה לא אאריך (ואולי אזכה עוד לעיין בזה אי"ה):
מזה על הקרנות ואח"כ חותה הגחלים. והפייט יסד קצת להיפוך. והמהר"י ברונא כתב שהוא שלא כסדר וכעת לא עיינתי:

פרק ה

הלכה א

עיין לח"מ שתמה על הרמב"ם מהא דזבחים (דף מ') שנראה להדיא שם לר' יהודה דוקא לפני ולפנים וכו'. ועיין מים חיים הקשה עוד מהא דיומא (דף מ' ע"א) דאמר שם אי אקדים מתנות דפר במזבח מקמי מתנות שעיר בהיכל לית לן בה לר"י עיין שם. והלח"מ כתב שיש ט"ס בדברי הרמב"ם וצ"ל לפנים מן היכל עיין שם. והמים חיים כתב דזה דוחק וכתב דהרמב"ם פסק בחדא כר"י ובחדא כר' נחמיה. והוכיח זה מהא (דדף סא א) דאמר שם עולא שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה ולא כלום וכו'. ופריך מהא דתנן הקדים דם הפר לדם השעיר יחזור ויזה וכו' ומשני בהיכל עיין שם. ולא הבנתי כוונתו איך מוכח זה מעולא הרי שם באמת קודם לפני ולפנים. ואפשר כוונתו כיון דלפי תירוץ הש"ס על כרחך מוכח דמתני' איירי בהיכל ואפ"ה תנן יחזור ויזה וכו'. ובדברי הלח"מ שכתב דמ"מ לכתחלה יחזור ויזה לא ניחא ליה אך דוחק גם לשונו לא משמע כן קצת עיין שם. גם קשה קצת אם נאמר כלח"מ א"כ הא (דדף מ' ע"א) דקאמר שם אי דאקדים מתנות דפר בהיכל מקמי דשעיר בפנים חוקה כתיב וכו' ומה פריך הא עכ"פ סוף סוף יוכל לחזור וליתן של פר בחוץ היינו בהיכל. אלא ודאי דאין מעכב משמע דא"צ

לחזור וליתן. אך יראה דזה אין מוכרח דלשון אין מעכב משמע אף אם הוא באופן שא"א לחזור וליתן מפר על היכל כגון שאין כ"כ דם וצ"ע:

הלכה ב

אף על פי שהחפינה בעזרה צורך פנים וכו'. לכאורה קשה למה ליה הא ותיפו"ל בלא"ה הרי מתן דם הוא בפנים ופשיטה דמעכב. וצ"ל דסובר דבעי שיהא שתיהם פנים. אך זה אינו דא"כ היה לו לומר מיד בבבא זו אף על פי ששחיטה בעזרה דמו נכנס לפנים. וצ"ל אפשר דסבר דתלוי הכל במעשה שעושה. ועיין תוס' ישנים (דף ס') הנ"ל הביא בשם רש"י כאן לומר אם עשה אילו ואיל העם טרם שהוציא כף ומחתה לית לן בה משום דהעיקר תלוי אם זה שאיחר הוא פנים. והקשו ע"ז מלעיל (דף מ') אם הקדים דם פר שבהיכל לדם שעיר שבפנים דמעכב עיין שם. וצ"ע מאי ראיה, הרי שם הקדים החוץ לפנים וכאן להיפוך. ועיינתי לעיל (דף מ') בתוס' ישנים שם כתבו מדמשני הש"ס לעולם הגרלה ונהי דסדרן לא מעכב עכ"פ גופיה מעכב. לפ"ז על כרחך הדר ביה הש"ס ממאי דהוי ס"ד תחלה דאי אקדים מתנות דפר בהיכל מקמי שעיר בפנים דמעכב. דכמו דקודם הגרלה לא מעכב כמו כן זה עיין שם. והיינו דסבר דבעי דוקא שיהיו שניהם פנים. וכתבו דלפ"ז על כרחך הא דקאמר כאן שעיר ששחטו קודם מתן פר לא עשה ולא כלום וכו'. היינו משום דשחיטה צורך פנים. ולסוף כתבו די"ל הכל תלוי במה שמאחר עיין שם. והנה כפי הנראה יש כאן ג' שיטות לדעת רש"י וכפי מה שמסיק הת"י דף מ' תלוי הכל במה שמאחר ולת"י (דף מ') בתחלה וכאן צריך שיהיה שניהם פנים. ולדעת הרמב"ם כפי מה שצידדנו תלוי רק במעשה שעושה עכשיו. ואי תיקשי אם כן הך (דדף מ') דקאמר שם בהגרלה אף דסדרן לא מעכב וכו'. ותימה לי הא עכ"פ המעשה של עכשיו הוא פנים. י"ל הגרלה גרע טפי וכנראה מפשטות הסוגיא שם. וקצת י"ל שהרמב"ם הכריח זה דהתוס' ישינים הקשו (בדף מ') שם לס"ד דקאמר דאקדים פר במזבח מקמי שעיר בהיכל. תקשה ליה אמאי לא תני ג"כ פר אין מעכב השעיר אם הקדים שעיר בהיכל מקמי פר. ולהנ"ל י"ל דרמב"ם סובר היכל כפנים כנראה בהלכה א' כנ"ל. וא"כ כיון שתלוי במעשה של עכשיו אם הקדשים שעיר בהיכל באמת מעכב. רק אם הקדים פר במזבח אין מעכב דהכל תלוי במעשה של עכשיו. אך לכאורה זה אינו דסוף סוף הרי גם מזבח בהיכל וא"כ אמאי לא [מעכב]. אם לא שנאמר דדוקא היכל עצמו ולא הבנוי בתוכו. גם אפשר דוקא הפרוכת ולא שאר ההיכל. וכן משמע קצת בה"ז גמר מתנות שבהיכל נותן על מזבח הזהב. משמע קצת שהמזבח אינו כלל וצ"ע וק"ל. כ"ז כתבתי בחי' ליומא. ועי' מה שאכתוב לקמן ה"ג:

הלכה ג

איל ושעיר וכו'. לפי מה שצידדנו לעיל דהכל תלוי במעשה שעושה עתה. א"כ מדוע יעכב זה. ועל כרחך דאם זה שאיחר הוא פנים מעכב. א"כ קשה לעיל גבי שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר וכו'. אמאי צריך לטעם שחיטה צורך פנים וכו'. ובאמת לכאורה קשה זה בלא"ה על הש"ס (דף ס"א ע"א) דקאמר שם עולא שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה ול"כ וכו'. ופריך שם ממתני' כאילו עולא המציא דבר חדש. ותיפו"ל הלא הוי דברים שבפנים. אך י"ל עולא הא גופיה קמ"ל דא"צ שיהיו שניהם פנים וצ"ע עוד היטיב וכעת לא עיינתי כראוי:

הלכה ח

ויחפון פעם שנייה וכו'. עי' כ"מ ומים חיים. ועיין מ"ח שהביא בשם ירושלמי שסבר דאם כבר הקטירו ואח"כ נשפך הדם לית לן בה. וכתב דבש"ס דילן מוכח איפכא כמבואר כאן. וקצת קשה לי בסוגיא דפריך על ר' חנינא דאמר קטורת שחפנה וכו'. הרי עיקר רבותא דר"ח דצורך פנים כפנים. וא"כ זה דוקא אם חפן קודם שחיטה ואח"כ נשפך. אבל עדיין לא הקטיר. א"כ במתני' דהקטיר אף בלא ר"ח קשה. ומכח דברי הירושלמי שיראה מדבריו דהקטורת גרע טפי משאר עבודת פנים יש ליישב קצת וצ"ע. ובחי' כתבתי כי יראה לכאורה כמו גבי נשפך דם פר אחר ולא אמרינן דא"כ הוי שחט שעיר קודם פר. כיון שכבר עשה פר את שלו בעבודת לפני ולפנים. א"כ כמו כן בנשפך דם אחר מתנות שלפני ולפנים א"צ לחפון קטורת אחר דאל"כ הרי לעולם צריך קטורת קודם מתנות שלפני ולפנים וא"כ צריך לחזור הכל אלא ודאי כנ"ל. אך א"כ צ"ע לשון הרמב"ם שכתב קודם שיגמור כל המתנות וצ"ע. ואולי אזכה עוד להבין אי"ה:

הלכה יד

כמדומה כתבתי קצת בהל' קרבן פסח:

הלכה טז

שאין חטאת ציבור מתה. בחי' ליומא (דף ס"ב) כתבתי קצת בזה. עי' מים חיים הביא הסוגיא דיומא (דף ס"ה ע"א) דקאמר שם עד מתי זקוק להיות חי עד שעת מתן דמים. וכתב דהלכה כן דרבא סבר ג"כ הכי (דף עא עא) עיין שם. והיינו כר' יהודה (בדף מ' ע"ב). ועיין תוס' (דף ס"ה) שם ד"ה אמר ר' ינאי וכו'. אבל לכו"ע שילוח אינו מעכב. וראיתי במרכבת המשנה שכתב מדלא הביא הרמב"ם זה על כרחך סבר שילוח מעכב. וראיה מדפסק דמרכיבו על כתיפו על כרחך שילוח מעכב עיין שם. וזה אין ראיה דאף דאין מעכב מ"מ דוחה מצותו שבת וגם נראה לכו"ע אין שילוח מעכב. ועיין תוס' (דף מ') שם. ולא ראיתי כאן לרמב"ם שהביא אם וידוי מעכב או לא. דתוס' שם פי' דזה פלוגתא

דר"י ור' שמעון עיין שם וצ"ע. ועיין מרכבת המשנה הנ"ל הביא בשם ירושלמי דשילוח מעכב עיין שם:

הלכה יח

טריפה וכו'. עיין לח"מ ומל"מ. ואכתי קשה אמאי לא קאמר הש"ס הך דרשא דיעמד חי וכו'. ועיין מים חיים ומרכבת המשנה שניהם לדבר אחד נתכוונו. די"ל הש"ס אזיל למ"ד טריפה חיה עיין שם. ובחי' כתבתי איזה דרכים וחד מנהון לדעת רש"ל דהא דטריפה אין חיה היינו רק רוב. א"כ י"ל לס"ד דש"ס דלא הוי אזלינן בתר רובא היה שרי משום ספק ספיקא שמא לא הוי טריפה. ואם תמצי לומר טריפה שמא אפ"ה יחיה. משא"כ אחר דאזלינן בתר רובא לא הוי ספק ספיקא. וקצת יש לפקפק דנימא סמוך מיעוטא לפלגא. והדברים ארוכים אין עת האריך פה:

וקצת קשה כיון דמבואר (דף מ') דפליגי תנאי עד מתי צריך להיות חי עד שעת ווידוי או עד שעת מתן דמים של חבירו והבאתיו לעיל. וא"כ דילמא אם נטרף אחר אלה אף לכתחלה יכול לשלוח טריפה כיון דלא קאי על זה וצ"ע קצת. עיין מים חיים שכתב כיון דאיתא בש"ס (דף ס"ג) דאם הומם יכול לפדותו באחר ואותו אחר א"צ שוב הגרלה כיון שבא מכח הראשון. א"כ אם נטרף י"ל ג"כ נהי דאין פודין קדשים להאכילן לכלבים. מ"מ כדי לקיים מצות שילוח פודה עיין שם. וצ"ע לי בדבריו שכתב הואיל ובא מכח הראשון א"צ הגרלה. ממ"נ אם איירי קודם כפרת דמים של חבירו. א"כ מאי קאמר כדי לקיים מצות שילוח הרי אם לא יפדה על כרחך יקח אחר כיון דמעכב. וא"כ ממילא על כרחך יגריל מחדש ויקיים מצות שילוח. ואם כוונתו אחר כפרה דאז אם לא יפדה לא יקח אחר. א"כ קשה כאשר כתבתי לעיל. דמנ"ל כלל דבעי שיהא כשר עד שילוח. ועוד חזון למועד בזה אי"ה:

הלכה יט

חלה השעיר. עיין מרכבת המשנה צידד דאם חלה ממש הוי כמו מום עובר ופסול עיין שם. וכעת לא עיינתי:

הלכה כב

ירד אחריו. עיין מים חיים שכתב אפי' בשבת. והקשה א"כ אמאי אמר (דף ס"ו ע"ב) לומר שאם היה חולה וכו'. ולא אמר לענין זה עיין שם. ועי' שאגת אריה סי' ע' הקשה ג"כ מכח [מאי דתנן התם, לא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה איברים איברים] אף שהיה ממילא נפל איברים איברים מ"מ הוי כאילו המיתו בידים. ותירץ דהלשון משמע דבשעת שילוח חילל שבת מיד. ומיושב גם זה וק"ל. ודברי שאג"א שם תמוהין שהביא ראיה מחולין דהוי כאילו המיתו מהא דדייקא מכאן דאזלינן בתר רובא וכו' יראה שהבין

דקושית הש"ס הוי מכח דלמא טריפה וחילל שבת ויוה"כ בחנם. והרי הראיה שם מגוף הענין שלא קיים מצות שעיר וק"ל:

ואיברי שעיר זה מותרין בהנאה וכו'. עיין מים חיים שכתב אם ברח מותר ג"כ באכילה משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה עיין שם:

הלכה כה

בחי' ליומא שם הארכתי וגם בחי' פ"ט מהל' ביאת מקדש. ועיין מל"מ הל' כלי מקדש פ"ב באורך. ושם הארכתי ג"כ. ומה דקשה טובא תימה לי הא חייב ג"כ משום הבערה. מצאתי בשאגת אריה סי' ע"א הקשה כן. ותירץ דעל קטורת חסירה חייב מיד אביאה בלא הקטרה זה צ"ע לענ"ד. ומה שיש ליישב לכאורה הוא משום דהוי מקלקל. ובחי' ליבמות (דף ל"ג) ופ"ט מהל' ביאת מקדש הנ"ל הארכנו הרבה וק"ל: